

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՓԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԱՐՄԵՆԻԱՅԻՆ ՕՐԱԿԱՆ

Այս օրափոխի համարում... 14-րդ շրջանի (98-րդ համար)...

Մամուլի և ծրարագրության գործակալ Մ. PORTOUKALIAN, Rédacteur du journal Arménia. MARSEILLE (France).

ԺԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 16

1898 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 24
1898 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 12 (Հ. Յ.)

ՇԱՐՈՒՄ

Կը հրատարակուի Ղ. և Շ. Բ. օրեր

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրությունը, կթէ հարկ-... համարում... Գրականության...

Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la Rédaction : Rue Fortia, 7.

ԱՐՄԵՆԻԱՅԻՆ ՕՐԱԿԱՆ
“ԱՐՄԵՆԻԱ”
ԺԴ ՇՐՋԱՆԻՆ
(1898 ՕՐԱԿԱՆ—99 ՄԱՅԻՍ)

Արմենիայի բաժնորդագրություն... 14-րդ շրջանի վերջը (1899 մայիսի վերջ)...

ԱՐՄԵՆԻԱՅԻՆ ՕՐԱԿԱՆԻ ԲԱՅՈՒՆԻՆԵՐ ԻՐ ԲԵՆԵԳ ՀԱՄԱՐ ԱՍՏԵՂԱԾ ԴԵՐՈՐԻՆԱԿ...

Որովհետև մենք մեր թերթեր մեր բաժնորդների թուին համեմատում...

“ԱՐՄԵՆԻԱՅԻՆ” ՅՈՒՆԵՍԿՈՒՄ
Ա. ՏԱՐԵԿԱՆ
(1885—86)

Արմենիայի Ա. տարեշրջանի թիվերը այժմ բոլորովին ապաստած և միևնույն...

Գինն է 1 ֆրանք և 40 սանթիմ. (Պոստկատարի համար 1 ֆրանք)։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Վեն. Գարոնիկոսի բողոքը փակուած դպրոցների կայունացման մասին...

ՎԵՀ. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԲՈՂՈՐԸ
ՓԱԿՈՒՄԸ ԴՊՐՈՑՆԵՐԻ
ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Թիֆլիսի «Նոյեմբերյան» լրագրի վերջը կը հաղորդէ թէ ներքին գործերի...

ԱՆՏԵՂԻ ՏՐՏՈՒՆՆԵՐ

(Շաբ. 15րդ թուական վերջ)

Մենք շատ համառոտակի պարզեցինք ամերիկացի մեր հայրենակից գործաւոր...

Դառնալով մեր հայրենակիցներին մի ուրիշ դասակարգի, որ եթէ քիչ մը մաքուր...

Այս ուսին քաղաքի հայերին այցելելու յետոյ, երբ... քաղաքում էի, հանդիպեցայ...

Անցեալներն ընկերներէս մին ինձ կը կարգար խորհրդի... գիւղէն ստացած նամակի հետեւեալ տողերը...

տասնամասնութիւնը երկրին վերագրել և երբեք ալ չստիւ. «Այս այդ գործարանները...

Ով որ իր կործանման պատճառները իրեն վրայ չփնտռեր, նա օր մ'ալ բոլորովին պիտի ոչնչանայ...

Մի քանի տող էլ մի այլ կարևոր կէտի։

Կը գանգատինք որ այս երկրի ժողովուրդը մեզ կը նախատէ և կարհաւարէ։ Յոյց տուէք ինձ Միացեալ Նահանգներին մէջ այն 10 գործարաններ ուր 3 կամ աւելի հայեր աշխատած լինին...

Այս պարբերութիւնն ալ լմնացաւ

Նոր պարբերութիւն մը սկսելու յաւակնութիւնը չունիմ, այլ կուզեմ որ վերջարանով մը լմնցնեմ այս եւթ թիւը։

Վերջաբան որ կըսեմ, բաղդախաղի (խաղաղ) նկարագրութիւնը չէ որ կուզեմ ընել, որ կարծես համաճարակ ախտի պէս ամեն կողմ տարածուած է այստեղի հայոց մէջ։

Գիտենք թէ մեր ժողովրդի առջև աղէտ մը կայ որ արագ և արագ կը գլորէ զայն դէպի անդունդ և թէ պէտք է այս կործանումը արգիլել։

Ես ըսի թէ մեր հայրենակիցաց կործանմանը մեզ պատասխանատու ենք։ Թէ ի՞նչպէս Ահա, ի՞նչ մի կարգի անձնաւորութիւն կուզէ ինք իրեն նմանել, հետեւապէս իր կործանումը փնտրել ինք անդիտակցաբար կամ անուզողակի պատասխանատու է։ Բայց մենք, որ կը կարծենք թէ աւելի գիտակից ենք, աշխարհի հանդամանքներին քան մեր այդ ահա հայրենակիցներ որոնց վրայ խօսեցանք, աւելի պատասխանատու կը մնանք։

Մենք մեր այդ պատասխանատուութենէն ա՛ն առնեն ազատած կը լինինք, երբ մենք մեր պարտքը կատարենք:

Մեր պարտքն է ստիպեցնել ա. նոնց:

Ճողովորդի ճշմարիտ բարեկամներն անոնք են որոնք իրեն անդադար գովանանք կարգաւոր տեղ, իր վնասա. կար կողմերն ալ ցոյց կուտան իրեն:

Բեմերէն և ատենաներէն խօսող Հայր Սուրբներն, քարոզիչներն, ատենաբաններն և ժողովորդի անունով աշխատող ամեն կարգի աշխատակից. երի նիւթը ալ պէտք է լինի: Ինչո՞ւ չըսենք հրապարակաւ կամ անհատա. բար. Հայ մարդ, դո՛ւ այս երկրում մի տարակեր հայրենիքի նմոյշն ես. պէտք է որ ինքզինքդ «տաքինի» պահես, և թէ երբեք կուգես հայրենիքիդ (և միևնոյն ատեն քո անձիդ) պատիւ բերել և օգտակար լինել:

Քո կերածդ, խմածդ, հագածդ, բը. նակարանդ և անկողինդ թող մաքուր ըլլան, որպէսզի ծննդութեան օրերը ոյժիդ օգտաւած լինին:

Կծծի մի՛ ըլլար, չափաւորեն հեռի կայ և վատահոգի որ համեստ կեանքով պիտի բարգաւաճես:

Քո շահածդ թող «աղին» միջոց. ներով լինի:

Քալէ՛ այնպիսի ճանապարհէ մը որ եթէ քո կրնդ կամ մայրդ քեզ այնտեղ տեսնէ, չամաչես:

Վախցի՛ր այն աղետներէ, որոնք նոյն իսկ քո աչքովդ թերեւ տես. նեւ, քան դժուարքն, որը կը ծնեցնէ քո ապօրէնի կեանքը:

Ամեն անգամ անկողին մտնելուդ, փոխանակ թուխտի պէս աղօթելու (եթէ երբեք կաղօթես), օրուան ըրա. ծի՛ց վրայ խորհէ. եթէ բարի գործ մը ունիս, ընդգրկէ. իսկ ապօրէնէն քատմէ և խորհէ որ դու մարդ ես և քենէ զատ ամբողջ ընտանիքի մը ու ամբողջ ազգիդ պատասխանատու ես:

Մի՛ դատափետեր (քո կարճ խել. քովդ) այսինչն ու այնինչն իրենց պա. կասութիւններէ համար, զի ամեն մարդ պակասութիւններ ունի և ամենէն քիչն ա ունի որ ընդունակ է իրենը տեսնելու քան թէ ուրիշներ:

Քալ՛ եղբ, այսինքն ոչ թէ մէկ բռնեցքով երկու մարդ դուրէ (որ օգտակար առաւելութիւն մ'ալ է), այլ պատուաւոր ընկերակցութեան մը մէջ, առանց խաչելու, կարենաս մինչև վերջը մնալ:

Խիղճդ խաղաղ պահելու համար պարտքդ միշտ կատարէ:

Ինքզինքդ բարձրացնելու հա. մար, ամենալին խնդիրներէ մէջ իսկ հաստատարմար ծառայէ (հոգ չէ թէ խնդիրը լոկ կեանքի մը վրայ ան. գամ եղած ըլլայ):

Այսինչն ու այնինչն չսիրելու ազատ ես. սակայն անոնց չարք հասցնել մի՛ խորհիր զի նա՛ կը խորհի չարք, որ լաւը խորհելու խելք չունի: Բայց վատին ալ ոյժ տալու չէ:

Տարիքդ անցուցած լինելուդ հա. մար մի՛ հոգար, այլ սովորէ ինչ որ կրնաս Մեծ է այն հաճոյքը որ հոգիդ կուրախացունէ:

Ամեն երկիր, ինչպէս իր յոռին, նը.

մանապէս ալ իր բարին ունի. մենք պէտք է այս վերջինը ընդգրկենք:

Մենք ամենքս ալ մեծ մարդ չենք կրնար ըլլալ, սակայն ամենքս ալ իբրեւ մարդ կրն. քս ապրիլ, որոյ հա. մար ստեղծուած ենք:

18/8/98

Զիրակօ

Յ. Ա. Գ. Գ. Գ. Գ.

ՆԱՄԱԿ ԱՆԳԼԻՍԷՆ

Հոնտոն, 20 սեպտ. 98

Գեր. Յովսէփ Եպիսկոպոս Ամերի. կաթ՝ տեղս հասաւ ամսոյս 18ի կիրակի օր առաւօտեան ժամ 7ը 50 անցած:

Տեղիս հայ գաղթականութիւնն ար. դէն երբ իմացած էր թէ Նորին Գե. րապատուութիւնն ասկէ պիտի անցնի, իրեն արժանապայել ընդունելութիւն մ'ընելու համար պատրաստութիւն. ներ տեսած էր: Երկաթուղիի կայա. րանը իրեն դիմաւորել եկած էին բա. ւական թուով Հայեր որոնք Նորին Գերապատուութեան առաջնորդեցին Grosvenor Hotel-ը որ իրեն համար սենեակ մը յատկապէս բռնուած և նախապատրաստուած էր:

Որովհետեւ մենք այստեղ ո՛չ եկե. ղեցի և ո՛չ իսկ մատուռ մը ունինք որ Սրբազանը պատարագէր և քարոզ խօսէր, փոխադարձ այցելութիւնն. րով միութարուեցանք հոգեւորապէս, Ամենայն Հայոց Վեհ. կաթողիկոսի հայրական ողջոյններն և Նորին Գերա. պատուութեան տուած տեղեկութիւն. ներն ու խրատները լսելով:

Սրբազանը վաղը կը մեկնի ասկէ դէպի Մանչեսթըր: Որովհետեւ յե. տաճրուած է Մանչեսթըրի մէջ լինե. լիք ձեռնադրութիւնը, որի մասին գրած էիք Արմենիաի մէջ, կը կար. ծենք թէ շատ չմտար այնտեղ, փու. թալով իր առաջնորդական նոր վի. ճակն յԱմերիկա: Վ.

ՆԱՄԱԿ ՊՈԽԿԱՐԻՍԷՆ

Ֆիլիպէ, 1/13 սեպտեմբեր 98

Հակաճառութիւններէ մի քիչ հան. գատացած էինք. բայց կ'երևի թէ յա. ռալդիմականքի թղթակիցը անհան. գիտէ, իր և իրեն համախոհների ծրագիրներին չիրականանալը տեսնե. լով: «Իրաւունք»ի նախկին թղթա. կիցը՝ այժմ՝ կոնսկի վրայ բաց թեր. թին մէջ աւելի ազատ ասպարէզ գլու. նելով սկսած է իր հակառակորդների դէմ ամեն տեսակի նախատինք թա. փել: Ինք որ նախատինք ընողների հետ վիճաբանելու ո՛չ ժամանակ և ո՛չ փառիք ունէր, բայց ուրիշները նա. խտելու մէջ խիստ վարպետ է: Այս անգամ ալ Արմենիաի թղթակիցը փուշ եղեր է դարձեալ իր աչքին:

Վարդանանցի օրը խռովութիւն կը պատահի, պատճառը գրադէտ. յեղա. փոխականն է. վարժարանների դա. ստուաները չեն փոխուիր, պատճառը Արմենիաի թղթակիցն է. լսարանը կը փակուի, պատճառը Արմենիաի թղթակիցն է. «Շաբէ»ն կը մեռնի, պատճառը Արմենիաի թղթակիցն է. Դպրոցատիրաց ընկերութիւնը չյաջ. ղեցան Գրասիրացին հետ միացնել:

պատճառը դարձեալ Արմենիաի ներ. կայացուցիչն և իր ընկերներն են: Ուրիշ հոգ կը պահէ՛ր կը կարծէք որ ձեր գործերով գրադինք լոկ:

Կուսակցամուտութիւնը զինք կը դը. դէ այնպիսի բաներ գրելու որ մարդ չգիտեր ծիծաղի՝ թէ արգահատի ի. րեն վրայ:

Կլատսթօն կը մեռնի, յառաջգիւմա. կաններն են որ կը յուզուին: Տօքթ. Ֆինճաճեան կը մեռնի, նորէն յա. ռալդիմականներն են որ ցաւ կը զգան և կը յայտեն: Է՛, «Ետադիմական» ներն ի՞նչ կ'ընէին այդ միջոցին. պար. բռնած կը խաղային թէ նարկիլէ կը ծխէին: Ի՞նչպէս չաճեցք գովելու և «բանիբու» կոչելու Պուրկալի քա. հանան որ օրն ի բուն իր սքեմը կը պտացունէր Ֆիլիպէի օրճարանները և «Տաւրոս»ի խմբագրին սրճարան. նստիլը ոճիւր սեպեցիք և եւք հրա. տարակելու: Պատճառը շատ պարզ է. քահանան հասած տեղը կը փառաւո. րէր Դաշնակցութիւնը, մինչդեռ միւ. սը կը հարուածէր զիրենք:

Ի դուր կուգէք անուանարկել թերթ մը որի խմբագրի շուքին չափ իսկ արժէք չունիք և որ հաստաւ կեցած իր առողջ սկզբունքի վրայ, այսօր տարած է բարոյական յաղթանակը: Բայց չեղաք ասոր դէմ՝ իբր փաստ բերէք՝ լրագրի չորրորդ երեսը ծա. նուցում գրուած լինելը...:

Ուրիշներին ամօ՛թ պոռացող անա. մօթ թղթակիցը ստելու մէջ ունեցած յանգեցումութիւնը այնչափ առաջ կը տանի որ կը գրէ թէ նոր թաղական խորհրդի ընտրութիւնն այնչափ կա. նոնաւոր և բարեկարգ եղեր է որին նման գուցէ կատարուած չէ բնաւ: Ֆիլիպէի մէջ, Քիչ մը երեսնուգ կա. չին կակուղցուցէք, պարոն յառաջ. գիմական, այդ գրածնիք Ֆիլիպէի մէջ ալ կարգացող պիտի գտնուի: 500 հոգի ընտրողէն հազիւ 160 հոգի ներ. կայացած է քուէ նետելու և այս 160 հազիին մէջ 90ը մտցուած է ապօրի. նաւոր կերպով: Տեղացիները գրէ՛թէ բնաւ չեն մասնակցած այս ընտրու. թեան:

Փափաք չունիմ աւելի երկարել և ոչ ալ ապագային իր գրելիքներին պա. տասխանել, որովհետեւ իր գրածներէ մէջ անաշուտութեան հետքն իսկ չկայ: Կանոնը միօրինակ է. ամեն ընթացք ու ձեռնարկ, որքան ալ խաղաղաւ. քանակաւ լինի, կը փառաւորուի իր. մէն, բաւական է որ իր կուսակիցների կողմէն կատարուած է: Իսկ իր հա. կուսակիցների ամեն մի քայլը ոճիւր կը համարուի: Վարդանանց տանի օ. րը պատահած խռովութիւններին վը. րայ տուած խաղաղութեամբ տեղեկու. թիւններն ապացուցանելու առաջար. կէն խոյս տուած լինելը չենք մոռցած դեռ:

«Դրօշակ»ի պատուած աստուի թղթակիցը օւրիշների թեմութիւն. ները ցուցնելէ առաջ լաւ կ'ընէր և թէ քիչ մ'ալ իրենց ներքին աղտո. տութիւնները մաքրելու ջանք ընէր:

Կը գովենք նորակաղմ հայ ըն. թերցարանի հիմնադրների ձեռնարա.

կը և յաջողութիւն կը մաղթենք. մի. այն գիտել կուտամ որ եթէ կուգեն օգտակար և տեսական բան մ'ընել, պէտք է հետաւ պահեն իրենցմէ յա. ռալդիմութիւն ծախող թղթակցի պէս մարդիկը: Որովհետեւ փորձը ցոյց տը. ւած է որ այդ մարդիկ գործ մը չըտ. կեմ՝ ըսելով՝ միշտ աւրած են զայն:

Այս տարի քաղաքիս հայ վարժա. րանի շրջանը (1) աւարտեցին 4 պա. տանի, որոնց երկուքը յաջող քննու. թեամբ պուրկարական գիմնադիտի երրորդ կարգն ընդունուեցան, իսկ երրորդը մտաւ երկրորդ կարգը: Նոյնպէս առաջին կարգէն 3 աշակերտ թողուցին այս տարի հայ վարժարա. չը, որոնցմէ մին երրորդ կարգին հա. մար քննութիւն տալով յաջողեցաւ, իսկ միւս երկուքը երկրորդին համար քննութիւն տալով նոյնպէս յաջողե. ցան: Դ. նախկին վարժանէն ալ 3 աշակերտ ելաւ, որոնք առանց քննու. թեան գիմնադիտի առաջին կարգն ընդունուեցան:

Ֆիլիպէի և Պուրկալի միւս քա. ղաքների հայ վարժարաններին միջև համեմատութիւն մ'ընելու տեսակէ. տով՝ շահեկան պիտի լինէր գիտնալ թէ միւս վարժարանների շրջանա. ւարտները պետական վարժարանների ո՛ր կարգերը կը յաջողին մտնել ընդ. հանրապէս: Միւս քաղաքների թըղ. թակիցներէն կը սպասենք այս տեղե. կութիւնները:

Պուրկալի վարժարաններին վրայ հետեւեալ մի քանի վիճակագրական տեղեկութիւնները շահեկանութենէ գուրկ չեմ համարիր Արմենիաի մա. նաւանդ պուրկարահայ ընթերցողնե. րին համար:

1895-96 թուականին Պուրկալի ընդհանուր վարժարանների մասին վերջերս եղած պաշտօնական վիճակա. գրութիւնները կը ցուցնեն թէ հիմ. նական վարժարանների ամբողջ թիւն է 3140. Կայ նաև 1445 մասնաւոր (2) վարժարաններ որոնցմէ 56ը պուրկա. րական, 1288 տաճկական, 44 յուճա. կան, 12 հայկական, 30 հրէական և 15 այլևայլ ազգութիւնների պատկա. նող: Դպրոցական նախօրը շրջանին հետ բաղդատմամբ՝ պուրկար աղգա. յին վարժարաններին վրայ 60 ևս ա. ւելցած է, իսկ մասնաւորներին վրայ 44: Դպրոցական շրջանին մէջ դասա. տուների թիւն եղած է 6437՝ պուրկար տղային վարժարաններին մէջ, իսկ 1836՝ մասնաւոր վարժարաններին մէջ. ամենը 8273 հոգի որոնցմէ 6851 վար. ժապէտ և 1422 վարժուհի: Աշակերտ. ների թիւն եղած է պուրկար ուղգա.

(1) Վարժարանն ունի 2 կարգ. երկ. րորդը, այն է բարձրագոյնը կը համա. պատասխանէ պետական գիմնադիտի երկրորդ կարգին:

(2) Պուրկալի մէջ մասնաւոր կը համար. ուին թէ՛ օտար ազգութիւններին պատ. կանող վարժարանները և թէ՛ անհատա. կան ձեռնարկով հաստատուածները, այս. պէս բաժնուկով այն պուրկար վարժա. րաններն որոնք ուղղակի կառավարու. թեան կամ թաղապետութիւնների իրա. ւասութեան տակ են և ծախքն անոնցմէ կը հոգացուի:

մի-
լեն
լի,
յա-
պէս
ը-
տ-
յա.
յա-
ու-
ոնի
իակ
ը-
րտ
ու-
հա.
ու-
ար
ղե-
3
ու-
րդն
բա-
իլի
վէ-
նա-
նա-
երի
նդ-
ը-
եղե.

յին վարժարաններին մէջ 260,855, պարկար մասնաւոր վարժարաններին մէջ 3743, թիւրք ու թաթար վարժարաններին մէջ 72,180, յունական վարժարաններին մէջ 5582, հրէական վարժարաններին մէջ 3469, հայկական վարժարաններին մէջ 788, միւս վարժարաններին մէջ 1008. Ընդհանուր գումար 347,605 աշակերտ ու ընդմէջ 246,411 մանչ և 101,194 աղջիկ. նախորդ շրջանին հետ բաղդատելով՝ աշակերտներին թիւը նուազած է պուկար և հայ վարժարաններին մէջ - վերջինին մէջ 76 հոգի պակասած է, մինչդեռ միւսներին մէջ աւելցած է: Դպրոցներին 575 կը դասնունքաւոր քանակով, մինչ 4010՝ գիւղերը: 2038 դաստառ՝ քաղաքներին մէջ, մինչ 6235 գիւղերին մէջ: 84,252 աշակերտ քաղաքները և 263,343՝ գիւղերը: Բուսանական և ամերիկեան վարժարաններէն զատ, միւս բոլոր հիմնական վարժարաններին համար ծախք եղած է տարին 7,530,492 ֆլորանց: Պուկար վարժարաններին համար պետութիւնը կը ծախսէ տարին 8,858,255 ֆլորանց. իսկ թաղաքետութիւնները 3,000,705 ֆլոր. կառավարութիւնը մասնաւոր վարժարաններին համար կը ծախսէ 62,107 ֆլոր.:

ՏԵՂԱԿԱՆ

Ցաւով կիմանա՞ք որ Տիար Սարգիս Հալաճեան ծանրապէս հիւանդացած է: Կըսուի թէ վերջերս այստեղ տիրող սաստիկ տաքերէն վնասուելով արեւահար եղբեր է ուղարկուի. արդէն իր առողջութիւն քիչ մը տկարացած էր այս օրեր և կերելի թէ օդին փոփոխականութիւնն ալ ազդեց է այս միջոցին իր տկարութեան վրայ: Երբ տեղիս հայ վաճառականները կիմանան այդ տխուր լուր, անմիջապէս կը փութան իրեն մօտ, հարկ եղած հոգածութիւնն ընելու. և որովհետեւ Տիար Հալաճեան առանց ընտանիքի է և հիւանդութիւնն ալ ծանր վիճակի մէջ կը տեսնեն, Հիւանդանոց փոխադրել կուտան զինք:

Կըլուսանք որ այս անակնկալ պատահարէ շուտով ազատի և առողջանայ իրեն համար եղած փոյթեանդէն հոգածութեան շնորհով, ինչպէս որ կը ջանան և կը մաղթեն տեղիս հայ գաղթականութեան անդամները:

ՀԱՅԵՐ Ի ՊԱՆԿԱՐԻՍ

Սիլիստրէէն ուրախաբեր լուր մը կը հաղորդեն մեզ: Այդ տեղի հայ գաղթականութիւնն օրօշուր է իր Ս. Աստուածածին եկեղեցիին անունով որդեգրել Հայաստանի թշուառ օրերէն մէկ կամ երկու հատ և պատգաւաբեկ տալ օրբանոցի մը մէջ, անոնց մտաւոր և բարոյական զարգացման համար պէտք եղած նիւթական օգնութիւնը մինչև իրենց չափահասութիւնը շարունակելու պայմանով:

Երանի՜ թէ Պուկարի տարիքաւորները հայերին ալ օրինակ մը դառնան:

նոր Սիլիստրէցիներին այս գովելի նախաձեռնարկ որով զէթ մի քանի խեղճ հայ որբերի արտասուքները որբուած և ապագային համար ալ մի քանի հայ մարդեր պատրաստուած կը լինին:

ՆՈՐ ՀՐԱՅԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՎԱՂՈՒԱՆ ԶԱՅՆԸ անունով ազգային և զբաղմունքի ամսագիտական ամսագիր հանդէս մը սկսած է հրատարակուիլ Անգլիայի Մանչեսթր քաղաքին մէջ: Առաջին թիւին մէջ որ ստացած ենք, խմբագրութիւնը «Մենք» վերնագրին տակ նախօրոշուածով մը յայտարարած է իրեն համար թէ «թերթ հանելու քիչ մը տարափոխիկ ախտէն բռնուած չենք» և թէ «կը խառնակցութեամբ մասնաւորապէս երիտասարդ գրողներու պատիւ խումբի մը՝ անկեղծութեան տաք գրականութիւն մը կուգենք սկսիլ, լեցուն կեանքով և ուշադիր մեր ժամանակին մտաւորական ու ընկերային մտահոգութիւններուն»:

Յաջորդութիւն կը մաղթենք մեր երիտասարդ պաշտօնակիցներին ազգագուտ փափաքներին և ջանքերին:

16 երեսէ բաղկացած այս ամսաթիւի թիւերը լրացնողին է ամեն տեղի համար տարեկան 5 շիլլին կանխիկ:

Նամակ կամ բաժնեգին զրկել առ՝
S. Bartevian
21, Brighton St., Oxford Rd.,
(England) MANCHESTER

ՍԻՆԿԱՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎՐ

(Շաբ. 15րդ բուռն և վերջ)
Տ. Մանուկ խմբագրութեան անունէն Սիւստուքի հրատարակչին վրայ, մանրամասնօրէն կը ներկայացունէ անոնց հակասական փաստեր և հմուտ վարպետի մը պէս կը քննադատէ զանոնք: «Սիւստականները ուզածն է, կըսէ, Հրեայները փրկել, տնոնց ազգութիւն պահպանելով, ինչ որ կը պակսի այդ ազգի, հօղէ է. չունին իրենց երկիրը մը: Այլ սակայն կայ այդ երկիր և բոլոր ժողովուրդներ անոր տէր եղած են. իրաց առեւտր հրեայ ժողովուրդը. թէ և ինք պէտք էր հոգ տանէր ատոր: Այդ երկիր Պաղեստինն է. իսրայիլի երկիրը, Հրեայների հին հայրենիքը: Մենք չենք ուզեր սուր ի ձեռին տիրապետել անոր, կը շարունակէ տեսնալու, այլ կուգենք վերանորոգել զայն, մենք մեզ այնտեղ վերանորոգելով մեր աշխատութեամբ, մեր ճակատի քըրտիւնով: Թիւրքիա միշտ բարեպաշտութիւն ցոյց տուած է իսրայիլացիներին, որոնք, այսօր ամենայնիւ, իրենց հաւատարիմ երախտագրութեան ցոյց տուած են անոր ամեն պարագայի մէջ: Քրիստոնեայների ընտրելագոյն մասն ալ պիտի հասկնայ օր մը թէ իրենց համար ալ չահաւոր է թոյլ տալ Հրեայներին որ իրենց ազգութիւն վերահաստատեն իրենց նախնիներին հողին վրայ և այդ ժամանակ պիտի օգնեն մեզ ատոր համար: Արդարեւ շատ զգուշորէն է մեր գլուխ տանելը գործը. բայց մենք այն գաղափար չունինք թէ այսօր վաղը կը յաջողինք և գործը շուտով մը կը կատարուի: Մենք համբերել գիտենք և շնորհակալ ենք այն ժողովուրդներէ որ համբերութիւն սովորեցուցած են մեզի: Ինչ որ պէտք է մեզի, կանոնաւոր (methodique) աշխատանքն ու յարաւարութիւնն է:» Տօքթօր Մանուկ խմբագրութեան անունով կը բացատրէ թէ պէտք է ազգային համբարակութիւնը ամրապնդել և

հրէութեան ազգային գիտակցութիւնը զօրացունել և կը բացատրէ թէ ինչ միջոցներով պէտք է քիմիա ատոր համար: Այնուհետեւ իր առեւտրափոխութեան, եթէ կարելի է այսպէս անուանել, գործնական (pratique) մասին վրայ կը սիլիստրէ և սիւստականներին ցոյց կուտայ թէ իրենց գաղափարի իրականացման համար ինչ ճանապարհէ պէտք է քաշեն: Պաղեստինի մէջ հրէական գաղթականութիւն մը հաստատելու խնդրին վրայ կը խօսի և կուգէ որ այդ գաղթականութիւն, որչափ կարելի է, շատուոր և տարածուած լինի: Չփափաքիր որ մէկիկ մէկիկ երթան խառնուին հոն տեղացիներին մէջ, այլ կանոնաւոր գաղթականութիւն մը կազմուի այնտեղ հաստատուել հիմի վրայ, ընդհանրական իրաւունքով հաստատուած, ինչպէս գրած է սիւստական առաջին համաժողովի ծրագիրը: Մինչև այժմ մարդասիրական նպատակով Պաղեստինի մէջ եղած գաղթականական փորձերի կարևորութիւնը չուրանար. բայց ժողովուրդ մը չփրկուի, կըսէ, գթութեամբ եղած այդպիսի բարեգործութիւններով: Պէտք է որ ազգ մը ինք զինք փրկէ: Մինչև սիւստականութեան նպատակի ճշմարտապէս իրագործուիլը, կը փափաքի որ գործադիր յանձնաժողովը արդէն Պաղեստին գտնուող Հրեայները հողագործ դարձնելու ջանայ: Սիւստականները պէտք է աշխատին նաև իրենց բնակած երկրներին մէջ գտնուող Հրեայների ֆիզիկական և բարոյական վերականգնման համար: Ամենէն առաջ պէտք է կազմակերպել ազգային դաստիարակութիւնը հրեայ դեպրոցներին մէջ, պէտք է մշակել երաժշտական լեզուն ու գրականութիւնը: Մէկ խօսքով, պէտք է որ Հրեայները մարդկային գործունէութեան ամեն ճիւղերին մէջ ալ աշխատին իրենց ազգային վերածնութեան նպատակին համար կորովով և յարատեւութեամբ:

Կէսօրէն յետոյ, Նափոլիի բարբին Տ. Սօնիս խաղերէն մի ճառ խօսեցաւ որի Փրանսերէն թարգմանութիւնը բախուած էր արդէն համաժողովի անդամներին և խմբագրութեան:

Տ. Մօճէն որ գործադիր ժողովէն պաշտօն տուած էր Հրեայների Պաղեստին գաղթականութեան խնդրը բուն իսկ տեղին վրայ ուսումնասիրելու, մասնաւորապէս իր մը կարգով, թուանշաններով և իրական ապացոյցներով լցուած, որի եզրակացութիւնն էր թէ Պաղեստին գաղթականութիւն հաստատելու շատ յարմար երկիր մ'է:

Հետեւեալ օրը, օգոստ. 30, ամբողջովին յատկացաւ հրէական գաղթային դրամատուեն մը հաստատելու խնդրին:

Քօլոյնի (Ամսթրամ) Տ. Վօլֆստ տեղեկութիւն տուաւ որ սիւստական համաժողովի սրտած գրաւման ձեռնարկը գործադրուելու վրայ է և լաւ յառաջ կերթայ: Յօլիս ամի կէսին ի վեր է որ բաժնորդագրութիւն բացուած է և մինչև այժմ բաժնորդագրութեան գումարը հասած է արդէն 5 միլիոն ֆրանք: Տեղեկագրերը առանձին նշանակութիւն մը կուտայ այս բանին որ բաժնորդագրութիւնը յատկապէս ժողովուրդական եղած է: Բաժնորդ գրուողներն ընդհանրապէս ժողովուրդական դասակարգէն են, հարուստները չեն մասնակցած. ստորագրողները 100ին 90ը մէկմէկ բաժին միայն գրուողներ են: Տեղեկագրերի ըսածին նախելով, հրէական գաղթային դրամատուենը շատ մեծ ժողովրդականութիւն տուացած է արդէն հրեայ հասարակութեան ամենախոր աստիճանին մէջ և կարելի է նրկատել զայն ոչ միայն իրեն դրամական հաստատութիւն մը, այլ նաև իրեն գաղթային միութեան տարր մը: Տ. Վօլֆստն կը զեղչացունէ համաժողովը շարաւիտ մարդերի տարածած լուրերէն թէ դրամատուենը միջազգային գիտուններով հաս

տատուած գործ մ'է: Ուրիշ ազգութիւնների դէմ ուղղուած չէ այն, այլ հրեայ ազգին օգտակար լինելու համար հաստատուած: Այդ դրամատուեն և ոչ մի այնպիսի ձեռնարկ պիտի ընէ որը ամբողջ իսրայիլի ժողովրդին յանցանք վերագրած են որովհետև մի քանի հրեայ անհատներ այդպիսի գործերի մէջ գտնուել են. հրէական գաղթային դրամատուեն կանոնադրութիւնը կարգիլէ իր նպատակէ դուրս ունէ չահախնդրական ձեռնարկ:

Տ. Վօլֆստն յետոյ, օգոստ. 30, Սօնիսէն յետոյ որ նոյնպէս Քօլոյնի է, հրէական գաղթային դրամատուեն շրջաբերականի մը ծրագրելը և «Դրամատուեն բանակցութեան ժողով» (conférence) որոշումները կարգաց: Ինք ալ կը ջանայ ցոյց տալ թէ դրամատուեն մը հաստատելը հրէական գաղթականութեան իրեն գլխաւոր միջոց մը մեծ կարևորութիւն ունի: Մարդասիրական հիմնարկութիւն մը չէ այդ, այլ վաճառականական: Պէտք է հոն կեդրոնանայ Հրայների դրամագրութիւնը որ իսրայիլի երկրի և ժողովրդի արտադրող ոյժերին մասնաւոր մղում մը տրուի: Դրամատուեն նպատակն է կենդանացնել Պաղեստինի մէջ հողագործական, արհեստագիտական և առեւտրական ձեռնարկները:

Սաստիկ վիճաբանութիւն մը կը ծագի դրամատուեն բանակցութեան ժողովի առաջարկած որոշումներին վրայ: Սրեւուենի շափ ժողովականներ յաջորդաբար առեւտրաստեցին: Սմանք առաջարկեցին մէկ տարի յետագաղթ դրամատուեն հիմնադրութիւնը. այդ առաջարկ մերժուեցաւ: Մինչև երկուշաբթի ժամը 5 վիճաբանեց յետոյ, ձայների ստուար մեծամասնութեամբ ընդունուեցան դրամատուեն հիմնադրութեան նկատմամբ բանակցութեան ժողովի առաջարկած որոշումները, մի քանի թեթեւ փոփոխումներով:

ԿՐԷՏԷ

Քանտիաէն կը հաղորդեն սեպտ. 20ին որ մահմէտականները 1,600 զէնք յանձնած են: Անգլիական հիւպատոսն իմացուցեր է քրիստոնեայների թէ այսուհետև Անգլիացիները պատասխանատու են մահմէտականների պաշտպանութեան համար. հետեւապէս եթէ քրիստոնեայների կողմէն ունէ յարձակում լինի մահմէտականներին վրայ, անգլիացի զօրքերին վրայ եղած պիտի համարուի: Քանտիա, Սֆաթրիա և Սեօթրարձաի գաւառների քրիստոնեայները խոստացան ունէ յարձակում չընել մահմէտականներին վրայ:

Քանտիաէն կը հաղորդեն սեպտ. 22ին. «Անգլիական զօրքերի մի խումբ հասաւ այսօր այստեղ. մնացածն ալ վաղը պիտի գայ: Անգլիական ծովափառ Տ. Նօէլ և անգլիական հիւպատոս Տ. Պիլիօթի գնացին Քանտիա, միւս ծովափառներին հետ խորհրդակցելու համար: Մահմէտական ժողովուրդը կը շարունակէ զենքիկց լինել:»

Քանտիաէն կը հաղորդեն սեպտ. 22ին. «Անգլիացի Չէրմայտ գնդապետը առաջարկեց որ Զմիւնի մէջ մասնաւոր դատական ատենան մը կազմուի Քանտիաի մարդատպանները դատելու համար: Զմիւնի գնդապետի առաջարկը սատարիկ յուղում պատճառեց կրէտացիներին մէջ: Ռուս ծովափառը

կառավարէ որ ամբողջ կրէտէի ժո-
ղովրդի գէնքերն առնուին : Հալէքաի
ռուսական և ֆրանսական հիւպատո-
սարաններն երէկէն ի վեր շրջապատ-
ուած են պահապան զօրքերով :

Կ. ՊՕԼՍԻ ՅՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ

Կ. պոլսի ֆրանսական դեսպան Տ.
Բօլ Քամպօն Լոնտոնի դեսպան Նշա-
նակուած է փոխանակ Տ. տը ֆուրսէ-
լի որ հանգստեան կոչուած է :

ՅԱՇՕՏԱԻ ԽՆԴԻՐԸ

Յաջօտաի առման մասին եկած լու-
րերը հետզհետէ կը պարզուին : Յը
րանսացի Մարշալն ու պալի արշաւա-
խումբը գրաւեր է արդարեւ Յաջօտան.
բայց թէ անգլիկապատկան զօրքերի
սէրտարը պիտի երթայ բռնի առնէ
Յրանսացիներին ձեռքէն Յաջօտան,
այդ դեռ չէ հաստատուած :

Հաւանական կերպի որ խնդիրը դի-
ւանադիտական միջոցով կարգադրուի,
երկու կողմէն իրաւարար ատեանի մը
յանձնուելով, որովհետեւ իրաւաբա-
նական խնդիր մը ծագած է հիմա
թէ Յաջօտան որի՞ կրնայ վերաբերիլ.
Յրանսացիներն Յնդկեգիւպտացիներն.
րէն առաջ հոն հասած լինելով ֆրան-
սական դրօշակը պարզած են արդէն
այնտեղ և մեծ պետութիւններին միջև
Սփրիկէի նկատմամբ եղած կարգա-
դրութիւն մը կը պայմանադրէ թէ ի-
րենցմէ ով որ յաջողի այդ երկրի ան-
տէր տեղերին վրայ ոտքը դնելով դը-
րօշակը պարզել և բնիկներին վրայ
տիրապետել, անոր պիտի վերաբերի
այն տեղ : Իսկ Սնդկիա կը պնդէ թէ
Յաջօտա անտէր չէ, Եգիպտոսին կը
վերաբերի քանի որ Մահաթի Տէր-
վինները առած էին իր ձեռքէ և հիմա
ալ եգիպտական զօրքերը խարթումի
տիրած և Տէրվինները փախուցած լի-
նելով, կրնան երթալ նորէն առնել
Յաջօտան : Բայց խնդիրն այս է որ
Եգիպտոսի խրախմբ արգէն ձեռք քա-
շած էր Յաջօտանէ և անտէր թողած
որ Տէրվիններն ալ գրաւեր էին :

ՄԱՆՈՒՅՈՒՄՆԵՐ

« Սրմէնիաի թուղթ »-ը (Բարիէ
տ'Արմենի) որ զօրաւոր հակառակա-
կան մ'է, կը մաքրէ բնակարանները
օդը : Ենչառական գործարաններ
տեղադրութիւն ունեցողներին հանգս-
տութիւն կը պարզէ իր անուշահոտ
բուրմէններով, իր և իրենցներէ առող-
ջութեան հոգ տանող ամեն մարդի
բնակարանին մէջ անհրաժեշտ սէտք
է : Նոյնպէս շատ պէտք է ճանապարհ-
թեան մէջ, ինչպէս օթելանին (hotel) ուն-
նելի օդը մաքրելու համար, քանի որ
մարդ չլիտեր թէ իրմէ առաջ հոն
բնակած անձը շատ կամ քիչ տառջ
մէկն էր :

Մարտէյի մէջ կարելի է ստանալ
« Սրմէնիաի թուղթ »-ը Արմենիաի
խմբագրատունէն ալ, որ պահեստի

(dépôt) գրուած է, հետեւեալ գրեւորով :

PURIFIEZ L'AIR
en brûlant du **PAPIER d'ARMÉNIE**
Le meilleur Désinfectant connu.

L'emploi du **PAPIER d'ARMÉNIE** au point
de vue de l'hygiène des habitations, est un
véritable service public.
EN VENTE PARTOUT
Gros : A. PONSOT, 2, rue d'Angoulême, Paris. Détail : gratis.

35 սանդիմ է մէկ տետրակը որ
կը պարունակէ ծխելիք 8 թերթ
(մէկ թերթը 3 կտորէ կը բաղկանայ
և ամեն մէկ կտորին վրայ տպուած է
Papier d'Arménie եւ շինող գործա-
րանատէրին ստորագրութիւնը A.
Ponsot : Մէկ գեղեցիկ տուփ որ կը
պարունակէ 12 տետրակ և 2 ալ թի-
թեղէ թղթակալ, 3 ֆրանք և 60
սանդիմ է :

Մարտէյէն դուրս զրկուելու հա-
մար 1 տետրակի գինն վրայ պէտք է
աւելցուելու հաւաք փոստի ծախքը 15
սանդիմ : Նոյնպէս փոստի ծախքով
կտրելի է զրկել մինչեւ 5 տետրակ
միեւնոյն ծրարի մէջ գրուած : Մէկ
տուփի գինն վրայ պէտք է աւելցու-
նել փոստի ծախքի համար 20 սան-
դիմ :

Ապահովագրուած (recommandé-
registered) զրկուելու ուղղութեամբ պէտք
է վճարեն նաեւ ապահովագրութեան
ծախքը որ է 25 սանդիմ 1 ծրարի
համար :

ԳՐԱԿԱՆ ԱԶԴ

Ոմանք իրենց հեղինակած կամ
հրատարակած գիրքերէն կը զրկեն
մեզ, Արմենիաի խմբագրատան մէջ
ծախուելու համար : Որպէս զի թէ
իրենք աւելորդ նեղութիւն կրած չի-
նին զրկելու համար և թէ՛ մենք ալ
ոեւէ պատասխան մը իրենց գրելու
համար, այդպիսի փափաք ունեցողնե-
րի ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք
հետեւեալ տղերքին վրայ :

Նոր գիրք մը հրատարակողը նախ
2 օրինակ անկէ պէտք է զրկէ մեզ,
անոր հրատարակութիւնը լրացրա-
կան տպագրութեան համեմատ ծանու-
ցուելու համար Արմենիաի մէջ « Նոր
հրատարակութիւններ » վերնագրին
տակ : Իսկ եթէ կուզէ նաեւ որ նոյն
գրքէն ծախու գտնուի Արմենիաի
խմբագրատան մէջ, պէտք է որ մաս-
նաւոր նամակով մը խնդրենք մեզ իր
պայմաններ և մեր հաճութիւնն ոտա-

նալէ յետոյ զրկէ մեզ մօտ ծախուելու
համար : Կը խնդրենք որ ոչ ոք չկան-
խէ մեզ այդպիսի գրաւաճառական
յանձնարարութիւն անել, առանց մեր
հաւանութիւն ստացած լինելու հակա-
ռակ պարագայի մէջ, իրենց զրկածի
համար ոեւէ պատասխան տալու պար-
տաւոր չենք համարեր մեզ :

Մեզ յայտնուելիք պայմաններն
են :

1. Գրքին գինը քանի՞ է Մար-
տէյի մէջ ծախուելու համար : Եւ որով-
հետեւ ընդհանրապէս Մարտէյէն
դուրս գանալան տեղերէ գնել կու-
ղուին այդ գիրքեր, հարկ կը լինի
Մարտէյի համար նշանակուած գինն
վրայ աւելցուելու նաեւ փոստի ծախ-
քը :

2. Ի՞նչ գեղջ կը լինի խմբագրու-
թեան համար եթէ կանխավճարով
ուզենք գնել. և ի՞նչ գեղջ կը լինի ե-
թէ յանձնարարութեամբ միայն ըն-
դունելու ուզենք (այսինքն ծախուածին
միայն ստակը տալու, իսկ չծախուածը
իր տիրոջ վերադարձնելու պայմանով,
փոստի ծախքերը տիրոջ հաշուին ան-
ցնելով) :

ԾԱԽՈՒ ԳԻՐՔՆԵՐ

Արմենիաի խմբագրատան մէջ
ծախու կը գտնուին հետեւեալ գիր-
քերը որոնց առջև նշանակուած գի-
նքերն մէջ հաշուուած է նաեւ զրկե-
լու փոստի ծախքը :

Ծրարները ապահովագրուած
(recommandé-registered) ստանալ ու-
ղղութեամբ պէտք է որ ամեն մէկ ծրա-
րի (մինչեւ 2 քլո) համար 25 սանդիմ
ապահովագրութեան ծախքը վճարեն :

— **ՊԻՏԱՆԻ ԳԻՏԵԼԻԻՆԵՐ.**
(Ծառակալէս պատրաստուած Ամերի-
կայի Միացեալ Նահանգաց Հայ գաղ-
թականներուն կեանքի, ժամանակի և
գրամի խնայողութիւն ընել տալու
հարկ եղած զիւրութիւններն ընծա-
յելու համար) Աշխատասիրեաց
Պետրոս Ռ. Թորոսեան. Տպագր.
Նիւ Եորք, Էլիաս Խալա և ընկ. 1897 :
Ամերիկա դիւանող Հայերին և կամ
արգէն հոն գտնուողներին համար շատ
կարեւոր գիրք է : Գինն է 1 ֆրանք
և 25 սանդիմ :

ՄԻ ՊՈՒԼԿԱՐ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ (ՀԱՅԱՐԻԱ ՍԹՈՅԱՆՈՎ)

ՅՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՐԳՄԱՆՆԵՆ
ԵՂԵՐԵ ԳԱՐԳՈՒԳԱԼԵԱՆ
1894

Պուլկարի անկախութեան հե-
րոսներէ մէկին, Պարաբիա Սթոյա-
նովի, որ իր ընդունակութեան շնոր-
հով յաջողեցաւ մի լեռնաբնակ գիւ-
ղացի հովուի պարզ վիճակէն հետզ-
հետէ արհեստագործ, վարժապետ, յե-
ղափոխական գործիչ, խմբագրապետ
և վերջապէս ողջամտ Պուլկարի մեզ-
գային ժողովի նախագահ գտնուի,
խիստ հետաքրքրաշարժ կենսագրու-
թիւնն է, որ ուշադրութեան արժանի
տեղեկութիւններ կան նաեւ Պուլկա-
րիան թիւրքի լուծէն ազատելու աշ-

խատող պուլկար հայրենասէր յեղա-
փոխականներէ գործունէութեան մա-
սին : Սկիզբը գրուած է նաեւ հեղի-
նակին, Բրօքէնէօր Լուի Լըժէի, և
թարգմանչին միջեւ եղած թղթակ-
ցութիւնը այս գրքի հայերէն թարգ-
մանութեանն առթով :

Հեղինակը շատ իրաւամբ կը գրէ
իր յառաջաբանի վերջ թէ « Չար-
մանք պիտի պատճառէ ինձ եթէ ըն-
թերցողները հետաքրքրութիւնը
չարժի պետական մարդ դարձած մի
գիւղացիի այս վաւերական պատմու-
թեան վրայ » :

Գինն է փոստի ծախքով մէկտեղ
1 ֆրանք և 40 սանդիմ :

Տարածելու համար մեծ քանակու-
թեամբ առնողներին 25 % զեղջ կը
լինի :

(Պարսկաստանի Հայերին համար
1 ֆրանք է) :

ԻՄ ՀԱՅՐԱՍՊԱՆ ԸՆԿԵՐԸ

(Կ. ՊՕԼՍՈՑ ՀԱՅՈՑ ԿԵԱՆՔԷՆ ԱՆՈՒՄԱՆ
ՄԻ ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԳՐԵՆ ՍՊԵՂԱՐԻԳ

Այս հետաքրքրաշարժ գրուած կը
ներկայացունէ ընտանեկան տխուր
պատկերներէ մին ուր կը տեսնուի թէ
անբարոյական մի հայր իւր ապակած-
ուած վարքուբարքով որչա՞փ չարիք-
ներէ պատճառ դարձած է և վերջ ի
վերջոյ ինք ալ իւր որդու ձեռքէ
ապանուած և անհետացած է աշ-
խարհէ : Գինն է 1 ֆրանք, (75 սանդիմ) :

Լոյս տեսաւ
ՐԱՅՅԻԻ
ՍԱՄՈՒԷԼ
պատմական վէպը
Ա. Բ. Գ. Գիրք
Հեղինակի վերջին պատկերով
Գինն է 7 շիլլինգ

Իսկ « Գաւիթ-Բէկ » հատոր Ա, Բ և
Գ վերջաբանով և « Կայծեր » հատոր
Բ. լիակատար, լոյս պիտի տեսնեն
ներկայ տարուայ ընթացքում, որոնց
բաժանորդագրութիւնը շարունակ-
ւում է : Երկու գրքի միասին բաժա-
նորդագրին է՝ 10 շիլլինգ : Իսկ լոյս
տեսնելուց յետոյ կարծես 14 շիլլինգ :

Ցանկացողները թէ՛ Սամուէլի և
թէ՛ Րաֆֆիի միւս երկերի համար,
կարող են գիմել այս հասցէին
Mme Raffi
270, Uxbridge Road.
Shepherd's Bush,
London W.

ՏԵՐԵՆ—ԽԱՐԱԿԻՐ
Գ. ԳԱՐԳՈՒԳԱԼԵԱՆ

ՄԱՐՏԵԼ
Կարթագոն, Կարթագոն Գ. Գարգուգալեան
En Vente : François CARRIÈRE
Marseille. — Imprimerie et Papeterie du Mdl
Quai du Canal, 9